

**Дані про автора**

**Шацька Зорина Ярославівна,**

к.е.н., доцент, доцент кафедри смарт-економіки,  
Київський національний університет технологій та ди-  
зайну

e-mail: shatskaya@ukr.net

**Data about the author**

**Zorina Shatskaya,**

Ph.D. in Economics, Associate Professor, Associate  
Professor of the Department of Smart-economics, Kyiv  
National University of Technologies and Desig

e-mail: shatskaya@ukr.net

УДК 331.5:338.43:005.332.4:005.936.3

ГЕРЗАНИЧ В.М.  
ДРОЗДОВ Ю.Ю.  
ПАНЬКОВИЧ В.В.

## **Конкуренція та конкурентоспроможність на ринку праці як чинники формування трудового потенціалу сільськогосподарських підприємств**

**Предметом дослідження** є конкуренція та конкурентоспроможність на ринку праці як чинники формування трудового потенціалу сільськогосподарських підприємств.

**Метою дослідження** є здійснити узагальнення впливу конкуренції на ринку праці на формування трудового потенціалу сільськогосподарських підприємств.

**Методи дослідження.** У роботі використані діалектичний метод наукового пізнання, метод аналізу і синтезу, порівняльний метод, метод узагальнення даних.

**Результати роботи.** В статті наведено тлумачення терміну «конкуренція». Визначені основні елементи ринку праці та конкуренції. Окреслено вплив рівня конкуренції на ринку праці на формування трудового потенціалу сільськогосподарських підприємств. Розглянуто особливості ринку праці та конкурентоспроможності його суб'єктів.

**Висновки.** Формування трудового потенціалу аграрних підприємств тісно пов'язане з рівнем конкуренції на ринку аграрної праці, який є одним із найвищих порівняно інших сегментів ринку праці. У короткостроковому періоді високий рівень конкуренції на ринку аграрної праці сприяє підвищенню трудозабезпеченості сільськогосподарських підприємств. Зменшення трудового потенціалу сільськогосподарських підприємств в останні роки обумовлено насамперед неконкурентоспроможністю сільських роботодавців, які через низький рівень заробітної плати потенційних працівників не можуть успішно конкурувати на ринку праці з роботодавцями інших галузей національної економіки. Ситуація на ринку праці характеризується, з одного боку, мінімальним рівнем заробітної плати та певною кількістю працівників, згодних за таку плату працювати у сільському господарстві, з іншого – максимальною заробітною платою, яку можуть запропонувати сільськогосподарські роботодавці та за яку зможе працевлаштуватись у сільському господарстві відповідна кількість працівників. Підвищення ефективності сільськогосподарського виробництва та його доходності можливе завдяки державній підтримці галузі. Це забезпечить зростання можливостей сільськогосподарських підприємств у формуванні більш високої заробітної плати. Відповідно збільшаться можливості для формування трудового потенціалу галузі.

**Ключові слова:** підприємство, конкуренція, конкурентоспроможність, ринок, збут, ефективність, продуктивність праці, інформація, інновації, заробітна плата.

HERZANYCH V.M.  
DROZDOV Yu.Yu.  
PANKOVYCH V.V.

## **Competition and competitiveness in the labor market as factors in the formation of the labor potential of agricultural enterprises**

**The subject of the study** is competition and competitiveness in the labor market as factors in the

*formation of the labor potential of agricultural enterprises.*

**The purpose of the study** is to generalize the impact of competition in the labor market on the formation of the labor potential of agricultural enterprises.

**Research methods.** The work uses the dialectical method of scientific knowledge, the method of analysis and synthesis, the comparative method, and the method of summarizing data.

**Work results.** The paper provides an interpretation of the term «competition». The main elements of the labor market and competition are defined. The influence of the level of competition in the labor market on the formation of the labor potential of agricultural enterprises is outlined. The peculiarities of the labor market and the competitiveness of its subjects are considered.

**Conclusions.** The formation of the labor potential of agricultural enterprises is closely related to the level of competition in the agricultural labor market, which is one of the highest compared to other segments of the labor market. In the short term, a high level of competition in the agricultural labor market contributes to increasing the employment of agricultural enterprises. The decrease in the labor potential of agricultural enterprises in recent years is caused primarily by the uncompetitiveness of rural employers who, due to the low level of wages of potential employees, cannot successfully compete on the labor market with employers in other branches of the national economy. The situation on the labor market is characterized, on the one hand, by the minimum wage level and a certain number of workers who agree to work in agriculture for such a wage, and on the other hand by the maximum wage that agricultural employers can offer and for which the appropriate number can be employed in agriculture employees. Increasing the efficiency of agricultural production and its profitability is possible thanks to state support of the industry. This will ensure the growth of opportunities of agricultural enterprises in the formation of higher wages. Accordingly, opportunities for forming the labor potential of the industry will increase.

**Keywords:** enterprise, competition, competitiveness, market, sales, efficiency, labor productivity, information, innovations, wages.

**Постановка проблеми.** Сучасний стан розвитку суспільства, який характеризується кризовими явищами в економіці, соціальними суперечностями, вимагає уваги до формування й ефективного використання трудового потенціалу. Ринкові умови господарювання потребують формування трудового потенціалу сільгосптоваровиробників через ринок аграрної праці з урахуванням конкуренції та конкурентоспроможності потенційних працівників і роботодавців. При цьому зростає актуальність подальшого дослідження проблем визначення продуктивності й ефективності праці та факторів їх підвищення. Наслідком є недостатній рівень оплати праці, неможливість відтворення життєвого та трудового потенціалу селян. Продуктивність праці є одним із вирішальних критеріїв ефективності нових форм господарювання, досконалості економічного механізму функціонування АПК.

**Аналіз останніх досліджень та публікацій.** Проблеми конкуренції та конкурентоспроможності вже давно досліджуються вченими розвинених країн світу, зокрема вони віддзеркалені у наукових працях І. Ансоффа, С. Брю, К. Макконелла,

А. Маршалла, Д. Рікардо, А. Сміта, Й. Шумпетера та багатьох інших вчених. Перші результати дослідження проблем конкуренції та конкурентоспроможності сільськогосподарських товаровиробників в Україні знайшли відображення у наукових працях Я.Б. Базилюка, Н.А. Мазур, Н.В. Місюк, П.Т. Саблука, В.М. Трегобчука та інших дослідників. Однак, разом з тим, у теорії формування та використання трудового потенціалу сільськогосподарських підприємств є чимало невирішених проблем. Дискусійними залишаються питання впливу конкуренції на ринку аграрної праці на формування трудового потенціалу і тому вони потребують подальших досліджень.

**Мета статті** – здійснити узагальнення впливу конкуренції на ринку праці на формування трудового потенціалу сільськогосподарських підприємств.

**Виклад основного матеріалу.** Формування трудового потенціалу аграрного сектора економіки у ринкових умовах нерозривно пов'язане з функціонуванням ринку аграрної праці, обов'язковими атрибутами якого є конкуренція та конкурентоспроможність окремих суб'єктів цього сегмента ринку праці.

Конкуренція (від лат. *concurrentia* – суперництво) є боротьбою між окремими суб'єктами ринку за найповнішу реалізацію своїх інтересів, насамперед економічних [13]. Більш розгорнуте тлумачення цього терміна наводять автори навчального посібника «Економічна теорія»: «Економічна конкуренція – це боротьба суб'єктів ринкового господарства за найвигідніші умови виробництва і обміну результатами праці» [5]. Але у такому розумінні мова може йти лише про конкуренцію між виробниками або продавцями виробленої продукції, у той час, як на ринку праці конкурують не тільки, а іноді і не стільки продавці, скільки носії здатності до праці, які хочуть її продати за найбільш вигідними для себе умовами.

Дослідження ринку праці та конкуренції на цьому ринку пов'язане із вивченням основних його елементів – попиту на працю, пропозиції праці, ціни праці. Попит на працю визначається потребами роботодавців у найманні працівників для виробництва товарів і послуг. Пропозиція праці виражає наміри населення запропонувати свою здатність до праці за певну винагороду. Конкурують на ринку праці окремі працівники за право реалізувати свою здатність до праці на конкретному підприємстві за вищу винагороду та окремі працедавці за право залучення найбільш кваліфікованих працівників за нижчу плату. Рівень конкуренції потенційних працівників на ринку праці залежить насамперед від співвідношення попиту та пропозиції робочої сили. Одним із показників рівня конкуренції на ринку праці є навантаження на одне вільне робоче місце.

Високий рівень конкуренції на ринку аграрної праці сприяє формуванню високого рівня забезпеченості сільськогосподарських підприємств трудовими ресурсами, формуванню потужного трудового потенціалу галузі. Простежується досить чітка закономірність зростання рівня забезпеченості сільськогосподарських підприємств трудовими ресурсами при збільшенні навантаження безробітними на одне вільне робоче місце та зворотна закономірність – зниження (за цієї ж умови) середньомісячної заробітної плати найманих працівників сільськогосподарських підприємств, оскільки підвищення конкуренції на ринку праці серед потенційних найманих працівників дає можливість роботодавцям наймати робочу силу за більш низьку плату.

Для з'ясування цієї суперечності розглянемо особливості ринку праці та конкурентоспро-

можності його суб'єктів. Особливості ринку праці пов'язані з його об'єктом. Об'єктом ринку праці є специфічний товар, який не може існувати без свого носія – найманого працівника. Для найманого працівника цей товар є засобом одержання доходу, без якого не можна забезпечити якісні характеристики товару. Одночасно витрати на купівлю цього товару є елементом витрат виробництва товарів, створюваних найманою працею. Це впливає на динаміку ціни праці. На відміну від цін на інші товари ціна праці має межу, за яку вона не може знизитись. Якщо зниження ціни інших товарів не впливає на їх якість, то зниження ціни праці призводить до зменшення доходу найманого працівника, що за певною межею робить неможливим задоволення його потреб у розмірі, який забезпечує здатність здійснювати працю [13]. Отже, з одного боку, ціна праці не може знижуватися нижче певного рівня, оскільки не буде забезпечувати фізичне відтворення трудових ресурсів, з іншого, вона не може бути вищою певного рівня, оскільки його перевищення буде втратним для виробників і супроводжуватиметься збитковим веденням виробництва.

У сучасних умовах одним із головних чинників, які обмежують рівень заробітної плати працівників сільськогосподарських підприємств, є досягнутий рівень ефективності сільськогосподарського виробництва. Низький рівень заробітної плати у сільському господарстві (а він, як відомо, є найнижчим серед галузей національної економіки) призводить до того, що потенційні працівники сільськогосподарських підприємств змушені шукати застосування своєї праці в інших галузях національної економіки або в особистих селянських господарствах. Але такий висновок знову повертає до запитання: чи є це наслідком низької конкурентоспроможності робочої сили. Дослідники не мають єдиної думки щодо загальноекономічного визначення сутності конкурентоспроможності. Основними факторами її формування є якість і ціна товару. Це у повній мірі стосується і такого специфічного товару, як робоча сила.

На ринку праці конкурують не тільки працівники, а й роботодавці, причому з абсолютно різних галузей економіки. Отже, формування потужного трудового потенціалу аграрного сектора пов'язане з конкурентоспроможністю не тільки робочої сили, а й сільськогосподарських роботодавців, і визначається вона насамперед рівнем

заробітної плати, яку роботодавці можуть запропонувати своїм потенційним працівникам.

Більшість сільськогосподарських товаровиробників в Україні є неконкурентоспроможними на ринку праці. А тому цілком логічною стає така ситуація, коли на ринку аграрної праці існують високі конкуренція та конкурентоспроможність потенційних працівників галузі, але внаслідок неконкурентоспроможності роботодавців ці працівники змушені шукати інші сфери застосування своєї праці. Наймані працівники із заробітною платою нижче прожиткового мінімуму змушені додатково вкладати свою працю в особисті селянські господарства або в інші галузі економіки, щоб одержати додатковий дохід і забезпечити своє виживання. Разом з тим і працюючі у сільському господарстві і вивільнені із сільськогосподарського виробництва прагнуть знайти таку сферу застосування своєї праці, яка б приносила гідну її оплату. Одним із напрямів є підвищення мінімальної заробітної плати найманих працівників сільськогосподарських підприємств. Це буде супроводжуватися підвищенням середньої заробітної плати по галузі. Підвищення ефективності сільськогосподарського виробництва та його доходності можливе завдяки державній підтримці галузі. Це забезпечить зростання можливостей сільськогосподарських підприємств у формуванні більш високої заробітної плати. Відповідно збільшаться можливості для формування трудового потенціалу галузі.

### Висновки

Формування трудового потенціалу аграрних підприємств тісно пов'язане з рівнем конкуренції на ринку аграрної праці, який є одним із найвищих порівняно інших сегментів ринку праці. У короткостроковому періоді високий рівень конкуренції на ринку аграрної праці сприяє підвищенню трудозабезпеченості сільськогосподарських підприємств. Зменшення трудового потенціалу сільськогосподарських підприємств в останні роки обумовлено насамперед неконкурентоспроможністю сільських роботодавців, які через низький рівень заробітної плати потенційних працівників не можуть успішно конкурувати на ринку праці з роботодавцями інших галузей національної економіки. Ситуація на ринку праці характеризується, з одного боку, мінімальним рівнем заробітної плати та певною кількістю

працівників, згодних за таку плату працювати у сільському господарстві, з іншого – максимальною заробітною платою, яку можуть запропонувати сільськогосподарські роботодавці та за яку зможе працевлаштуватись у сільському господарстві відповідна кількість працівників. Підвищення ефективності сільськогосподарського виробництва та його доходності можливе завдяки державній підтримці галузі. Це забезпечить зростання можливостей сільськогосподарських підприємств у формуванні більш високої заробітної плати. Відповідно збільшаться можливості для формування трудового потенціалу галузі.

### Список використаних джерел

1. Богиня Д. П. Соціальні аспекти мотивації праці, економічної поведінки працівників в системі національного ринку праці. Київ, 1999. 168 с.
2. Важинський Ф. А., Колодійчук А. В. Маркетингові дослідження в системі управління конкурентоспроможністю підприємств. Науковий вісник НЛТУ України: зб. наук.–техн. праць. 2009. Вип. 19 (1). С. 125–130.
3. Гаврилко П. П., Колодійчук А. В., Черторицький В. М. Фактори інноваційного розвитку промисловості. Науковий вісник НЛТУ України: зб. наук.–техн. праць. 2011. Вип. 21 (11). С. 201–205.
4. Гаврилко П. П., Лалакулич М. Ю., Колодійчук А. В. Основні фактори виникнення кризових явищ на промислових підприємствах. Науковий вісник НЛТУ України: зб. наук.–техн. праць. 2012. Вип. 22 (4). С. 158–164.
5. Економічна теорія: навч. посібник. 4-е вид., перероб. доп. / ред.: В. О. Білик, П. Т. Саблук. Київ, 2004. 260 с.
6. Колодійчук А. В., Гуштан Т. В., Молнар О. С., Василюх Н. В., Чобаль Л. Ю. Міжнародні перевезення в міжнародній економіці: підручник. Львів: Вид-во НН-ВК «АТБ», 2021. 189 с.
7. Колодійчук А. В. Інформація як фактор інноваційного розвитку економіки. Формування ринкових відносин в Україні. 2012. №5/1 (132). С. 58–62.
8. Колодійчук А. В., Пісний В. М. Особливості функціонування машинобудівних підприємств на сучасному етапі розвитку економіки України. Науковий вісник НЛТУ України. 2009. Вип. 19 (13). С. 172–178.
9. Колодійчук А. В., Пісний В. М., Семчук Ж. В. Сутність інновацій, структура та основні етапи інноваційного процесу. Науковий вісник НЛТУ України. 2009. Вип. 19 (9). С. 191–196.
10. Колодійчук А. В., Молнар О. С., Домище-Медяник А. М., Смочко В. Ю., Ценклер Н. І. Міжнародний

стратегічний менеджмент: підручник. Львів: Вид-во ННБК «АТБ», 2022. 184 с.

11. Сопільник Л. І., Колодійчук А. В. Теоретичні аспекти управління конкурентоспроможністю підприємств. Науковий вісник НЛТУ України. 2009. Вип. 19 (8). С. 183–187.

12. Сопільник Л. І., Колодійчук А. В. Управління конкурентоспроможністю машинобудівних підприємств на сучасному етапі розвитку економіки України. Науковий вісник НЛТУ України. 2009. Вип. 19 (10). С. 222–227.

13. Чепінога В. Г. Основи економічної теорії: навч. посібник. Київ: Юрінком Інтер, 2003. 456 с.

## References

1. Bohynya, D. P. (1999). Sotsial'ni aspekty motyvatsiyi pratsi, ekonomichnoyi povedinky pratsivnykiv v systemi natsional'noho rynku pratsi [Social aspects of work motivation, economic behavior of employees in the system of the national labor market]. Kyiv. [in Ukrainian].

2. Vazhynskyy, F. A., & Kolodiychuk, A. V. (2009). Marketynhovi doslidzhennya v systemi upravlinnya konkurentospromozhnisty pidpryyemstv [Marketing research in the system of competitiveness management of enterprises]. In Naukovyy visnyk NLTU Ukrayiny [Scientific Bulletin of National Forestry University of Ukraine]: Vol. 19 (1) (pp. 125–130). [in Ukrainian].

3. Havrylko, P. P., Kolodiychuk, A. V., & Chertoryzhskyy, V. M. (2011). Faktory innovatsiynoho rozvytku promyslovosti [Factors of innovation development of industry]. In Naukovyy visnyk NLTU Ukrayiny [Scientific Bulletin of National Forestry University of Ukraine]: Vol. 21 (11) (pp. 201–205). [in Ukrainian].

4. Havrylko, P. P., Lalakulych, M. Yu., & Kolodiychuk, A. V. (2012). Osnovni factory vynyknennya kryzovykh yavlyshch na promyslovykh pidpryyemstvakh [The main factors of emergence of crisis phenomena in industrial enterprises]. In Naukovyy visnyk NLTU Ukrayiny [Scientific Bulletin of National Forestry University of Ukraine]: Vol. 22 (4) (pp. 158–164). [in Ukrainian].

5. Bilyk, V. O., & Sabluk, P. T. (Eds.) (2004). Ekonomichna teoriya [Economic theory]: Manual. 4th ed., revision. add. Kyiv. [in Ukrainian].

6. Kolodiychuk, A. V., Hushtan, T. V., Molnar, O. S., Vasylykha, N. V., & Chobal, L. Yu. (2021). Mizhnarodni perevezennya v mizhnarodniy ekonomitsi [International transportation in the international economy]: Textbook. Lviv: ATB Publishing [in Ukrainian].

7. Kolodiychuk, A. V. (2012). Informatsiya yak faktor innovatsiynoho rozvytku ekonomiky [Information as a factor of innovation development of the economy]. In

Formuvannya rynkovykh vidnosyn v Ukrayini [Formation of market relations in Ukraine]: Vol. 5/1 (132) (pp. 58–62). [in Ukrainian].

8. Kolodiychuk, A. V., & Pisnyy, V. M. (2009). Osoblyvosti funktsionuvannya mashynobudivnykh pidpryyemstv na suchasnomu etapi rozvytku ekonomiky Ukrayiny [Features of functioning of machine-building enterprises at the current stage of development of the economy of Ukraine]. In Naukovyy visnyk NLTU Ukrayiny [Scientific Bulletin of National Forestry University of Ukraine]: Vol. 19 (13) (pp. 172–178). [in Ukrainian].

9. Kolodiychuk, A. V., Pisnyy, V. M., & Semchuk, Zh. V. (2009). Sutnist' innovatsiy, struktura ta osnovni etapy innovatsiynoho protsesu [The essence of innovation, the structure and the main stages of the innovation process]. In Naukovyy visnyk NLTU Ukrayiny [Scientific Bulletin of National Forestry University of Ukraine]: Vol. 19 (9) (pp. 191–196). [in Ukrainian].

10. Kolodiychuk, A. V., Molnar, O. S., Domishche-Medyanyk, A. M., Smochko, V. Yu., & Zenkler, N. I. (2022). Mizhnarodnyy stratehichnyy menedzhment [International strategic management]: Textbook. Lviv: ATB Publishing. [in Ukrainian].

11. Sopilnyk, L. I., & Kolodiychuk, A. V. (2009). Teoretichni aspekty upravlinnya konkurentospromozhnisty pidpryyemstv [Theoretical aspects of enterprise competitiveness management]. In Naukovyy visnyk NLTU Ukrayiny [Scientific Bulletin of National Forestry University of Ukraine]: Vol. 19 (8) (pp. 183–187). [in Ukrainian].

12. Sopilnyk, L. I., & Kolodiychuk, A. V. (2009). Upravlinnya konkurentospromozhnisty mashynobudivnykh pidpryyemstv na suchasnomu etapi rozvytku ekonomiky Ukrayiny [Management of competitiveness of machine-building enterprises at the present stage of development of Ukrainian economy]. In Naukovyy visnyk NLTU Ukrayiny [Scientific Bulletin of National Forestry University of Ukraine]: Vol. 19 (10) (pp. 222–227). [in Ukrainian].

13. Chepinoha, V. H. (2003). Osnovy ekonomichnoyi teorii [Fundamentals of economic theory]: Manual. Kyiv: Yurinkom Inter. [in Ukrainian].

## Дані про авторів

### **Герзанич Віталій Михайлович,**

к.е.н., доцент кафедри економічної теорії, ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

e-mail: Kaf-et@uzhnu.edu.ua

### **Дроздов Юрій Юрійович,**

аспірант, економічний факультет, ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

e-mail: Kaf-et@uzhnu.edu.ua

**Панькович Віталій Володимирович,**  
магістр, економічний факультет, ДВНЗ «Ужгородський національний університет»  
e-mail: Kaf-et@uzhnu.edu.ua

**Data about the authors**

**Vitaliy Herzanych,**  
Ph.D. of Economics, Associate Professor of the Department of Economic Theory, Uzhhorod National University  
e-mail: Kaf-et@uzhnu.edu.ua

**Yuriy Drozdov,**  
Postgraduate student, Faculty of Economics, Uzhhorod National University  
e-mail: Kaf-et@uzhnu.edu.ua

**Vitaliy Pankovych,**  
Master's degree, Faculty of Economics, Uzhhorod National University  
e-mail: Kaf-et@uzhnu.edu.ua

УДК 339.922(06)

ІЩЕЙКІН Т.Є., РОДЧЕНКО С.С.,  
ЛЕЛЮК Н.Є., ЛЕВКОВСЬКА Т.А.

## Модель безпекового впливу важелів державного регулювання і світової глобалізації на процес енергозбереження підприємств в умовах діджиталізації

**Актуальність теми дослідження.** Дослідження питання моделювання безпекового впливу важелів державного регулювання і світової глобалізації на процес енергозбереження підприємств в умовах діджиталізації обумовлюється відсутністю єдиного підходу до реалізації алгоритму даного процесу.

**Постановка проблеми.** Існуючі державні програми з енергозбереження не завжди знаходять якнайширше розповсюдження. Однією з причин такої ситуації є монопольне становище облэнерго, іноді непрозорість операцій, складність розуміння для підприємців, відсутність конкуренції на ринку надання енергопослуг. На наш погляд, альтернативою може служити створення сервісних центрів підприємств, виробників техніки, які обмінюватимуть стару техніку, яку їм здають товаровиробники, на нову. Держава в обов'язковому порядку повинна проводити компенсацію вартості нової техніки. Існування проблем з безпековим впливом важелів державного регулювання і світової глобалізації на процес енергозбереження підприємств в умовах діджиталізації обумовлює актуальність теми дослідження.

**Постановка мети і завдань дослідження** – дослідити модель безпекового впливу важелів державного регулювання і світової глобалізації на процес енергозбереження підприємств в умовах діджиталізації.

**Метод або методологія дослідження.** В статті використано наступні методи: графічний, монографічний, аналізу і синтезу, систематизації, економіко-статистичний, експертної оцінки.

**Презентація основного матеріалу (результати дослідження).** На підставі результатів дослідження напрямів економії сукупної енергії розроблена і запропонована схема організації енергетичного менеджменту. Доведено, що в умовах ринку головним завданням у сфері народного господарства є виробництво максимальної кількості продукції при мінімальних витратах ресурсів, тобто товаровиробник, повинен бути зацікавлений (за допомогою фінансових важелів) у виробництві енергетично ефективної продукції та вимагати від виробників засобів виробництва енергозберігаючі матеріали, машини, устаткування, технології. Представлена загальна структура зовнішніх чинників процесу енергозбереження у вигляді законодавчого забезпечення підприємців відносно економії енергії; податковою, грошово-кредитною та амортизаційною політикою, регулюванням умов інвестування тощо, що підтверджено шляхом експертної оцінки.

**Галузь застосування результатів.** Результати дослідження можуть бути використані в практичній діяльності сучасних підприємств, організацій та установ для вдосконалення процесу енергозбереження в умовах діджиталізації.

**Висновки за статтею.** Таким чином, обґрунтовано, що при виборі заходу енергозбереження ви-